

DEBRECZENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

FŐSZERKESZTŐ: DR. KUN BÉLA. FELELŐS SZERKESZTŐ: DR. ERDŐS KÁROLY.

Megjelenik
minden héten egyszer
szombaton, fél iven.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: DEBRECZEN, KOLLÉGIUM

Ide kell küldeni a lap szellemi és anyagi ügyeire vonatkozó
minden közleményt, előfizetést, reklamációt és hirdetési díjat.

Előfizetési ár:
egész évre 1000 K., félévre
500 K. Egyes szám ára 24 K

A kollégium évváró ünnepélye.

Dr. Baltazár Dezső püspök válasza Karay Sándor kollégiumi igazgató beszédére.

Méltóságos Igazgató úr! Elnöktársam, a főgondnok úr öméltósága nevében is hálásan köszönöm a szíves üdvözlést és jókívánatot, amit hasonló jókívánsággal viszonzok

Erkölcseleg bármilyen zavarosak s anyagilag bármilyen súlyosak voltak is a tanév folyamán a közviszonyok, a Méltóságod vezetése alatt jó helyen tudtuk a kollégium életét. Hogy a kollégium a maga ősi tagozataival el tudta magát szigetelni az újabb idők lelki betegségeinek hatásaitól és meg tudott maradni a józan-ság, értelem, komolyság, világosság, munkatisztelelet és emberszeretet hagyományos parancsai mellett, abban nagy része van Méltóságodnak. Méltóságod tudta, hogy a fényes múltnak mivel tartozik. A nagy magyar kálvinista tudós, hívő ősök géniuszát engedte munkássá lenni lelkén, vezérségén és életén. A nagy nemzeti kincsek őrzésének kétélű pallosával állott őrt és a világ bolondozása és erőszakoskodása elleni küzdelme abban érte el a legnagyobb hősiesség magaslatát, hogy még a ház falain belüli ellenséggel is volt. Lélekjelenléte győztesen megküzdött.

Vezessen Méltóságod a tanárkarok tisztas táborával együtt ezután is az eddigi, — az ősi megszentelt nyomokon. A kollégium akkor lesz hasznos és nemes múltjának folytatója, világ-híres nevének tündököltetője, hazánknek vállaláserköles és magyar nemzeti érdekében pótolhatatlan tényezője, ha az ifjúságot a külső világ léha, gonosz, lelkiismeretlen mesterkedéseitől elvonja; ha az ifjúságot nem engedi oda politikai játékok lealacsonyított eszközeiül, korárettség fonnyadó, hervadó, gyümölcstelen virágaiul, hanem — mint a nagy evangéliom hirdető és nemzetnevelő ősök tették — az eszmények tanulásának és szolgálatának magaslatára emeli fel. A szentírásnak és klasszikusoknak egy-egy mondatában örök igazságok, elvek, eszmények kimetszett kristályai vannak, ame-

lyek legkevésbé az utcai világ szemetes törmelékével pótolhatók.

Ma még a gonosz elleni védekezés köti le a legtöbb erőt. — Tényleg a védelemnek sorrendben minden munkát meg kell előznie. A védelemmel együtt építenünk is kell, hogy sokasítsuk a jövő biztosítékait.

Kérem az Istent, adjon a tanárkaroknak és az ifjúságnak idvességes szünidei pihenést, a pihenésben tisztuló gondolatokat, szilárduló elhatározásokat, gyarapodó erőket, hogy a kollégium a következő tanévben még többet szolgálhasson egységgé és egészségre teremtett történelmi országunk javára, Istennek dicsőségére.

Tanévzáró imádság 1923 jún. 9-én elmondotta Dr. Erdős Károly.

A mi segedelmünk legyen az Úrtól. Amen.

Örökkévaló, mindenható, nagy Isten, menyeyi Atyánk az Úr Jézus Krisztusban! Imádsodra mindenkor kész lelkünk áhítatával és dicséretedre szüntelen vágyakozó szívünk érzelmeivel gyülekeztünk egybe szent hajlékodban, hogy az immár bezáruló iskolai évben velünk éreztetett kegyelmedért és számtalan jótéteményeidért hálaadással magasztaljuk szent Felségedet és életünkön, munkánkön továbbra is megsokasítandó áldásaidért buzgósággal könyörögjünk Hozzád lélekben és igazságban. Hova és kihez is fordulhatnánk máshoz, akár hálaadással, akár esedezéssel ezen a világon, amely telve van mulandósággal, hiábavalósággal és a léleknek gyötrelmével; amely az Ellened elkövetett bűn miatt változás, elmulás és kárhozat alá vettetett; amely egyetemlegesen híjával van az állandóságnak, a békességnek, a hitnek és a szeretetnek! Hol találhatnók meg az örök jó, a maradandó szép és a tökéletesen igaz eszmények összhangját? hol az önzetlen, áldozatos cselekedetek kútfejét? és az idvezítő hit, a boldogító remény, a tiszta szeretet tényeit? hanemha egyedül a Te kinyilatkoztatásodban, a Te beszédedben, a Te örökkön örökké élő, munkálkodó, gondviselő, üdvre vezérlő szent Felségedben.

Téged vallunk azért egyedül Istenünknek, Atyánknek, akitől száll alá minden jó adomány és tökéletes ajándék; Téged hiszünk mennyei

édes Atyánknak, akitől van életünk, váltságunk és igazságunk szent Fiad által; Téged imádunk lelkünk teljességéből, hitünk rendületlen bizodal-mával és szívünk szent buzgóságával.

Neked mondunk hálát közelebből azokért a megszámlálhatatlan áldásaidért, amelyekben minket e nyomorúságos esztendő folyamán is részese-tettél; úgyszintén azért a bölcs atyai gondvise-lésedért, mellyel szünetlenül mellettünk, körülöt-tünk, velünk voltál, és azért a vigasztaló remény-ségért, melyet nyugtalan, csüggeteg, háborgó szí-vünkben szent Lelked által élesztettél, tápláltál. Amikor egyfelől saját bűneink áradata, másfelől az emberi ármány és önzés forrataga ismét és ismét elmerüléssel fenyegette nemzetünk ronszott hajóját; amikor szellemi munkálkodásunkat, lelki lökéletesedésünket és előmenetelünket szakadatla-nul akadályok, nélkülözések hátráltatták; amikor reménységünk szívárványa már-már halavá-nyodni, hitünk árboca majdnem ingadozni és a szeretet lángja szinte kialudni kezdett: ime a Te mindenható kegyelmed újjól megsegített, meg-tartott és megvigasztalt minket.

Egyedül a Te atyai hűséges szeretetednek kö-szönhetjük, hogy ezt az iskolai évet békességes időben kezdhettük el és háborítatlanul végezhet-tük be. Téged illet a hála az erőért, az egészsé-gért, a lelki-testi és erkölcsi képességekért, amely nagy értékű javoknak birtokában a mi tanuló if-jaink ez év folyamán is szemlátomást fejlődtek, pályájukon szépen előbbre haladtak és a Te igaz ismeretedben, a jó erkölcsben, a hasznos tudomá-nyokban s testöknek állapotában oly nyilvánvaló módon gyarapodtak, hogy őket egyenként és össze-sen méltán tekinthetjük az anyaszentegyház, a nemzet, a haza újból leendő felvirágzásának és dicsőségének jövődjének ígéretekkel teljes zálogai gyanánt.

Tekints azért kérünk Atyánk, szeretettel az anyaszentegyház, a magyar nemzet és a magyar haza emez örökös tagjaira és teljék, kérünk, ked-ved az ő szemlélésükben, hogy legyenek és ma-radjanak a Te választott, megváltott, drága tulaj-donaid a mi Urunk Jézus Krisztus által.

Gondviselő atyai oltalmadat, mellyel minket az elmúlt nehéz hónapok alatt körülveltél, ter-jeszd ki reánk és intézményeinkre a jövőben is. Áldd meg az előljáró, órálló, vitézkedő férfiakat bölcsességgel, állhatatos hűséggel és szeretettel, a tanító, nevelő, oktató, vezető munkásokat belá-tással, kitartással, békességes türelemmel, az ifjakat háládatos, engedelmes, tiszta jó szívvel és nagy tettekre hevülő lélekkel, mindnyájunkat pedig egyetemlegesen egészséggel, erővel, boldog és dia-dalmas élettel.

A pályafutásukat eredményesen bevezett ta-nuló ifjakon nyugodjék meg atyai áldásod és élet-hívatásuk megválasztásánál segítsd őket szent Lelked kegyelmével. Cselekedjed, hogy a mi if-jaink e szent házból és a tudomány csarnokaiból egyenként és mindnyájan a hit, a reménység és a szeretet Lelkével megteljesedve térjenek haza a szülei otthonba és ép testben, ép lélekkel, munka-kedvvel, egészségben folytathassák a pihenés után újjól az elszánt küzdést, a nemes versenyt, a szent harcot az imádság és munka jelégéje mel-lett az igazságért, a szabadságért, a hervadhatat-lan pálmáért, a Te dicsőségére!

Mennyei Atyánk! Esedezve könyörgünk Hoz-zád hazánk és nemzetünk védelmezéséért, meg-tartásáért és boldogságáért. Szabad hazánkat óh add vissza nekünk! Nemzetünket áldd meg jó kedvvel, bőséggel s gyászos évei után immár ra-gyogtassad felette tiszta fényben új ezer éven át a szabadság, egyenlőség és testvériség soha le nem hanyatló napját.

Maradj velünk, mellettünk, Atyánk, Istenünk az időben és örökkévalóságban, kegyelmedből a mi Urunk Jézus Krisztus érdeméért. Amen.

Karai Sándor kollégiumi igazgató tanévzáró jelentése 1923 június 9-én.

Főtiszteletű és Méltóságos Egyházker. Elnökség! Mélyen tisztelt közönség!

Isten segedelmével eljutottunk ennek a tan-évnek a betelezéséhez is. Visszatekintve foiyására és az elért eredményekre, megnyugvással állapít-hatjuk meg, hogy bár súlyos gazdasági viszonyok között kezdtünk és a viszonyok fokozódó romlása mellett folytattuk az évet, minden tényezőnek meg-feszített igyekezetével sikerült mégis elérnünk, hogy mind a feltornyosuló anyagi nehézségekkel megküzdöttünk és mind a tanítás és nevelés köré-ben tisztességes eredményt értünk el.

A kollégiumi adminisztráció gondját a zilált közgazdasági viszonyok között leginkább az inté-zet működéséhez szükséges anyagi feltételek bizto-sítása kötötte le.

A kollégiumnak a háború és a békekötés által megrontott anyagi helyzete megjavítására az ado-mány-gyűjtést ebben az évben is folytattuk. E gyűjtésből 1922. évi aug. 1. óta befolyt összesen 2.251,011 K értékű adomány. Ebből a tápintézet-nek pénzben 1.006,363 K, terményekben 822,423 K, az egyetemi internátusnak 142,741 K, a közszük-ségleti pénztárnak 272,982 K jutott. Nagyobb ado-mányok: Szalánczy Bertalan e.-megyei gondnok 57 mázsa burgonya, Szomjas Gusztáv e.-megyei gondnok 5 mázsa borsó, Újfehértói Takarékpénztár 78.5 mázsa burgonya és 25 mázsa fejes káposzta adománya.

Sokkal nagyobb segítségben részesült a kollé-gium a dr. Baltazár Dezső püspök úr által a múlt év nyarán az amerikai Egyesült Államokban gyűj-tött 20,186 dollárból, illetőleg az ebből létesített Baltazár amerikai alapítványból. Főtiszteletű püs-pök úr a gyűjtött pénzből 5566 dollárt a kollé-gium rendelkezésére bocsátott adósságai törlesz-tésére. Ebből kifizettetett a kollégiumi és az egyház-kerületi hadi kölcsönkötvényeket terhelő 5.018,200, illetőleg 2.870,600, együttevő 7.888,800 K-t tevő lombard adósság, megtérített az egyházkerületi hadikölcsönkötvényekre fordított 354,309.05 kor. költség és ezzel az alapító levél értelmében 10.400,000 K névértékű hadikölcsönkötvény a kollé-gium tehermentes tulajdonává lett. Kifizettetett to-vábbá az internátus és a tápintézet rendbehozatala folytán keletkezett adósságból 1.308,700 K és ugyanezen célra rendelkezésre áll még 865,126 K.

A gazdasági tanács a kollégiumnak az amerikai gyűjtésből keletkezett ezt a vagyonzását „Kollé-giumi Baltazár-amerikai alapítvány” néven kü-lön kezeli. Az alap hozadékát minden évben an-nak a kollégiumi intézménynek támogatására ki-

vánja fordítani az egyházkerület, amely a támogatásra leginkább rászorul.

A kollégiumnak és más kulturális és emberbaráti célra juttatott adományok és a gyűjtéssel járt költségek levonása után megmaradt 7413 dollár, mint „Dr. Baltazár Dezső amerikai alapítvány” az alapítványi gondnokság kezelése alatt áll és a kollégiumi kántust illető Winter Gyula-féle 100 dolláros alapítványon felül eső része a kollégium kebelébe tartozó szegénysorsú és tisztos magaviseletű tanulók segélyezésére szolgál vallásfelekezetre és anyanyelvre való tekintet nélkül, azzal a feltétellel, hogy a segélyben részesülők a kollégium hagyományos szelleme, azaz hazafiság, istenfélelem, emberszeretet és becsületesség tekintetében kifogás alá ne essenek.

Az amerikai gyűjtés még nincs befejezve. Püspök úr hazajövétele óta is érkeznek adományok; eddig 2114 dollárt küldtek, 153 dollár újabb adomány pedig be van jelentve. Az alapítványi tőke jelenleg 24.000,000 K-t tesz.

Gondoskodás van arról, hogy a kollégium sorsa iránti érdeklődés az amerikai társadalomban ébren tartassék és remélni lehet, hogy Püspök úrnak a jövő évre tervezett második amerikai útja az áldozatkészségnek még bővebb forrásait fogja megnyitni kollégiumunk számára.

Ebben a tanévben, bár még csak háromnegyed évi kamat állott rendelkezésre és a kamatnak csak háromnegyed része adatott ki, egynegyed része pedig az eredeti tőke visszaállítására fordított, 194 egyetemi, gimnáziumi és tanítóképző-intézeti tanuló között 1.231.000 korona segély, a kántus tagjai között pedig 6000 K jutalom osztott ki.

A tanulók javára tett nagy számú régebbi alapítványainkból nyújtható ösztöndíjak és segélyek pénzünk értékének leromlása folytán ma már alig tesznek számot. A Baltazár amerikai alapítvány kollégiumunkat abba a szerencsés helyzetbe juttatta, hogy ősi hagyományát a szegény jó tanulók támogatásában a mai nyomorúságos viszonyok között is fenttarthatja.

Ugyancsak a Baltazár amerikai alapítványból megvétellett a lelkészképző intézet számára néhai Dicsőfi József lelkész könyvtára 95,000 koronáért és néhai Géresi Kálmán, tanker. főigazgató könyvtára 195,000 koronáért.

A kollégium elismerésének és hálájának jeléül a püspök úr mellszobrát elkészíttette és a kollégiumi igazgató hivatali helyiségében gr. Degenfeld József főgondnok úr mellszobra mellé elhelyeztette.

Főtiszteletű Püspök úr a f. évi májusi egyházkerületi közgyűlés előtt a tápintézet segélyezésének ügyét az esperes urakkal értekezlet tárgyává tevén, ezen értekezleten az esperes urak lelkes szeretettel felkarolták a tápintézet ügyét. Így jött létre az egyházkerületi közgyűlésnek 278—1923. számú határozata, amely szerint az egyházkerületi közgyűlés az egyházi közigazgatási adót búzaváluta alapján újból életbelépteti, úgy, hogy egyelőre a folyó évre az egyházközségek minden lelkészi állása után, a lelkészi állásra eső lélekszám szerint 100-tól 300 m.-mázsáig terjedő búzadót állapított meg, amelynek kétharmad része a kollégiumi tápintézet segítésére fog fordíthatni. Ezen adóból a tápintézetnek a f. évben 371·33 métermázsa búzát, illetőleg ezen búzamenyiségnek

a szeptember 1-sei tőzsdei legmagasabb árfolyam szerinti árát kellene megkapni.

A *tiszadadai ingatlan* a mai viszonyok között az egyedüli biztos alapja a kollégium fennmaradásának. Nagyon megnyugtató tehát, hogy a földbirtokreformmal kapcsolatban ezen ingatlan megváltása iránt indított eljárás folyamán a tárgyaló bizottság a kollégiumnak törvényen alapuló mentességét figyelembe vette. Megtétettek a lépések az iránt is, még pedig a sikerre kedvező kilátással, hogy a kollégium a földadó-váltás alól is mentesséssék.

A londoni Evangéliumterjesztő Társaság gondozása alatt álló *angol alapítványnak* kamatait 1914. évi október 1. óta nem kaptuk meg. A Magyar Felülvizsgáló és Kiegyenlítő Hivatal útján megindított eljárás során az Evangéliumterjesztő Társaság az 1921. április 1-ig esedékes kamatok iránt a trianoni békeszerződés alapján bejelentett igényünket elismerte és a Magyar Kiegyenlítő Hivatal 533 font sterlinget 17 shillinget és 4 pécet addig is, míg a kiegyenlítés módozataira nézve a megalkotandó belső elszámolási törvény intézkedni fog, a kollégium javára írt. Az 1921. október 1. óta, vagyis a békeszerződés életbe lépte után esedékessé vált három félévi kamat fejében 198 font sterlinget, 5 shillinget és 8 pécet közvetlenül a londoni Társaságtól felvettünk, de ezt az összeget az angol hatóságok visszakövetelték. Cockburn budapesti főkonzul úr szíves közbenjárására azonban ettől a követeléstől elállottak.

Az *egyetem által használt kollégiumi helyiségek* bértérítése ügyében a vallás és közoktatásügyi miniszter a f. évi májustól kezdve 1.500,000 koronában megállapított évi bérösszeget elfogadta és utasította az egyetemet, hogy a rendelkezésre boesátott átalányösszegeből fizesse ki. A hátralékos bérkövetelések kiutalására is ígéretet kapott az egyetem, de a hátralékoknak búzaválutában való megtérítése iránt tett felterjesztésünkre még nem érkezett hivatalos értesítés.

Az egész tanévre szükséges *fűtőanyagot* még az előző iskolai év végén biztosítottuk s ez által az év folyamán folyton tartó áremelkedéssel szemben tetemes megtakarítást értünk el.

Hasonlóképen előre beszereztük a *tápintézet* egész évi főzelék-, zöldség- és zsírszükségletét is. Igénybe vettük itt a hatósági lisztellátást is. Mivel húst hetenként négyszer, 10—10 dg. fejadagban adtunk, (ez a mennyiség ötödrésze a háború előtt szolgáltatott mennyiségnek), a húst téstával kellett pótolnunk; pótlásra szorult továbbá a hatósági lisztfejadag is; ezért a kollégium búzájából 3600 koronás kedvezményes áron 250 métermázsát még igénybe kellett vennünk. De a marhahús ára a tanév folyamán 130 K-ról 1700 K-ra, vagyis 1200 százalékkal, a hatósági liszt ára pedig 100 százalékkal emelkedett, nagy mértékben emelkedett a fűszerek, a cukor, a túró, tojás stb., a villany, a víz ára és személyzet bére is, ezért a tápintézeti díjakat a tanév folyamán háromszor is emelni kellett. A tanév első negyedében a tápintézeti teljes díj 23,500 K volt; nov. 16-tól kezdve 40,000, április 16-tól 50,000 és május 1-től kezdve 80,000 K-ra kellett emelni.

Ezzel egyidejűleg az egyetemi internátusban az évi teljes lakásdíjat 6800 K-ról 10,000, 18,000 és 24,000 K-ra emeltük.

Mindezen díjmeléseket azonban a május óta is fokozódó drágaság jóval túlhaladta és emiatt a tápintézet gazdasági éve előreláthatólag számadási hiánnyal fog zárulni.

Az *internátusokban* összesen 340 tanuló lakott, még pedig gimnáziumi tanuló 120, tanítóképzőintézeti 75, egyetemi hallgató 145. A tápintézetben pedig 300 tanuló étkezett: gimnáziumi tanuló 136, tanítóképzőintézeti 75, egyetemi hallgató 89.

Az *internátusokban a fegyelmi állapot* kielégítő volt. Hozzájárult ehhez az a *paedagógiai szempontból fontos intékezés*, hogy a tanítóképzőintézeti internátusba bentlakó felügyelő tanár állítottatott, a gimnáziumi internátusba pedig második felügyelő tanári állás is szerveztetett.

Az *internátusokban a külső rend és tisztaság* általában megfelelt a követelményeknek, a tápintézetben pedig példászerű volt. Csak a gimnáziumi és tanítóképzőintézeti internátusokban maradt fenn e részben kívánni való, a bútorzat rozogassága és a felszerelés hiányossága miatt. A nyári szünidő alatt ezen a bajon segíteni kell.

(Folytatjuk.)

Iskola

Évzáró ünnepély a debreczeni református tanítónő képzőben.

Bár kereteiben egyszerű, de lélekemelő ünnepély folyt le június hó 10-én d. e. az öreg „Dóczy” dísztermében. A debreczeni református leánykollégium egyik ágazata, a tanítónőképző tartotta ekkor évzáró ünnepét.

A műsor kedves számaival törekedtek a leendő tanítónők arra, hogy a megjelentek kellemes emlékekkel távozzanak az intézetből. A műsor első száma Pácius: Finn zene, az énekkar szabatosan előadott száma volt. Dolhay Róza IV. o. növ. Szabolesska Mihály gyönyörű költeményét: Az árva legendáját szavalta mély hazafias érzéssel. Paku Julia IV. o. növ. az ifj. önképzőkör elnöke a távozó IV. o. növendékeinek nevében meghatóan vett búcsút a tanárkartól, a még itt maradótársaktól, a kedves iskolától. Majd Markovics Vilma IV. o. növ. nagy gyakorlottságra valló zongora játéka és Buzogány Lujza IV. o. növ. énekszámát követte. Gergely Iona III. o. növ. Tompa Mihály: A gályarab fohása című hazafias allegóriáját szavalta igazi megértéssel, a mai szomorú viszonyokra gondolva. Valády Erzsébet III. o. növ. hegedű számmal szerepelt. Utoljára dr. Papp Ferenc igazgató mondott tartalmas záró beszédet, képét adván az intézet egy évi munkásságának s egyúttal kiosztotta az arra érdemes növendékek között a részint pénz, részint könyvjutalmakat.

Az intézet csak a tanításokat fejezte be ezzel az ünnepélyvel; a növendékek egy része még ezután fog nagy munkájához, a befejező tanítónőképesítő vizsgálatokhoz. S a jövő tanév elején talán már sokan közülök kicsiny, református falusi iskolákban szintén hozzá kezdenek a tanítás nagy munkájához, melyre az anyaiskola évek hosszú során igyekezett őket előkészíteni. Mert hisz a debreczeni református egyház által fenntartott tanító-

nőképzőben nem kicsinyelendő vallási és nemzeti szempontból igen fontos munka folyik. Az iskola évenként a református vallásos és nemzeti érzést és eszméket hirdető apostoloknak egy-egy kicsiny csapatát bocsátja ki falai közül, akik hivatva lesznek majd a jövő nemzedék lelkébe ugyanazokat az érzéseket és eszméket beoltani, ápolni és fejleszteni. Az intézet további fentartása és fejlesztése a mai nehéz viszonyok között nagy terhet ró a debreczeni református egyházra. Ohajtandó volna, hogy ennek a tehernek az elviseléséhez egyházkerületünk, Csonka-Magyarország legnagyobb egyházkerületének minden egyháza hozzájárulna támogatással, megtalálván a módot, hogy az elemi isk. tanítónőképző óvónőképzővel és polg. isk. tanítónőképzővel kibővíthessen, mely intézmények felállításának református szempontból igen nagy fontossága van.

Énekvizsga a leánygimnáziumban.

13-án d. u. hangverseny nivójú énekvizsga volt a Dóczyban. A közönség már korán kezdett gyülekezni. A fürge cserkészleányok alig tudták elhelyezni a nagyszámú közönséget. A terem most bizonyult csak igazán szűknek. De méltó is volt a műsor a nagy érdeklődéshez. Gazdag, impozáns volt. A számok gyors egymásutánja, pompás összeállítása nemes gyönyörűséget s a legkényesebb művészi igényt kielégítő precizitást mutattak. A nyomtatott műsoron ugyan nem szerepelt, de ép' ez adta meg különös megbecsülést és értékét — elsőnek énekelték el a centenárius himnuszt. Horváth Károly énektanár bevezető szavai után Dürrner Viharban c. dala következett, majd a kis Pataky Kató lépett a pódiumra s a növendékek hálájának jeleként egy karmesteri pálcát nyújtott át Horváth tanárnak. A műsor további számai alatt volt alkalmunk meggyőződni, hogy az ajándék avatott kezekbe került. A műsor méltóan az iskola tradícióihoz, egy vallásos jellegű résszel kezdődött, melyben az új énekeskönyv szép énekei közül kettő került bemutatásra a két harmadik osztály áhítatos interpretálásában. — A második részben Schmied Anna, Kálmán Erzsi szólószámait, az egyes osztályok bemutatott karénekeit csak az énekkar meglepően precíz és fegyelmezett munkája érte utól. A két apró komámasszony kedves duettje. Timári Mancsi, Somossy Sári és Bary Judit bájos triója mind-mind nagyon szép volt. Galánffy György gordonkája erőteljes szépségével s a vonósnegyes temperamentumos előadásával gyönyörködtetett. Szép volt az énekvizsga. Igaz dicsőséget szerzett az öreg intézet jó hírnevének és fiatal, tehetséges énektanárjának, Horváth Károlynak.

Közélet

Harangszentelés Gyomán.

Gyoma nagyközség református gyülekezete egyike azoknak az egyházaknak, amelyek lelkes buzgósággal imádkozva és dolgozva, a háború alatt elvitt harangjaik helyébe újakat készíttettek és a régi állapotot helyre állították. —

Gyoma református egyháza annak öröme, hogy hatalmas tornyában négy harang szólal meg, elhatározta, hogy meghívja a maga körébe a físzántúli egyházkerület vezérét, dr. Baltazár Dezső püspököt.

Már a fogadás is megkapó volt, amikor szombaton délután megérkezett püspökünk a gyomai állomásra, ahol Harsányi Pál esperes és dr. Kiss László főszolgabíró fogadta mély tisztelettel s akiknek szavaira dr. Baltazár Dezső püspök válaszolt szeretettel. Az állomástól a városházáig ott volt Gyoma közönsége és lelkes éljenzéssel, örömtől sugárzó szemekkel nézte a lovas bandériumtól kísért püspököt és a Debreczenből érkezett többi vendéget: dr. Révész Imre egyházkerületi főjegyzőt, dr. Sz. Kun Béla egyházkerületi tanácsbíró és dr. Erdős Károly lelkészképzőintézeti igazgatót.

A városházán Csernai Géza plébános a helybeli róm. kath. egyház, Feiler Ernő lelkész az evangélikus egyház, Hartstein Ignác elnök az izraelita hitközség, Harsányi Pál esperes a békésbányai egyházmegye és a helybeli presbiterium, dr. Kiss László főszolgabíró a vármegye, Petermann József főjegyző a község, Vargha Gyula igazgató a polgári fiu- és leányiskola és a vasuti tisztviselők, Hajdu Béla rektor a helybeli református tantestület, Komáromi Lajos elnök az ipartestület részéről tisztelettel küldött ségek élén dr. Baltazár Dezső püspök előtt, aki az egyház és haza sorsára rámutatva, erőteljesen hangoztatta nemzeti igazságunkat és azt a valóságot, hogy mi magyarok csak magunk erejétől várhatunk jobbulást, boldogulást úgy, ha egymást — mint Gyomán megvalósulva látja — megbecsüljük. Este szűk vacsora volt Harsányi Pál esperes vendégszerető házában, ahol jelen volt dr. Zeőke Antal, a gyomai kerület nemzetgyűlési képviselője.

Vasárnap reggel a békéscsabai dal- és zenegyűlés tisztelgő énekléssel köszöntötte püspökünket, aki fél kilenc órakor vonult be a zsúfolásig megtelt, kétemeletes karzatú gyönyörű és hatalmas templomba, ahol közének és a dalárda éneke után dr. Révész Imre buzgó imádsága és dr. Baltazár Dezső lelkek mélyéig ható prédikálása után presbiteriumi díszgyűlés volt. A gyűlésen az esperes-lelkész általában, majd az egyházi vizsgálatot megtartott dr. Révész Imre a szellemerkölcsi, dr. Sz. Kun Béla az anyagi ügyeket illetőleg jelentett. E jelentésekből világos lett, amit a püspök zárószavaiban örömmel juttatott kifejezésre, hogy a gyomai gyülekezet lelkészelnökének, — Harsányi Pálnak fáradságot nem ismerő, alkotó munkássága mellett a presbiterium és a hívek gyönyörű munkát végeznek Isten dicsőségére.

Délben kétszázterítékes bankett volt a gyomai díszes liget pavillonában, ahol a számos köszöntőkből ismételt és újból kicsengett az ünnepséget eltöltő alaphang: a gyomai társadalom minden rendű, rangú, osztályú és fele-

kezetű tagjának együttérzése és a püspök felebaráti szeretetet hirdető szavainak és életének megértése és ünneplése.

Este nagy népességű közönség műsoros estélyel rekesztette be az emlékezetes napot. Az est műsorán dr. Révész Imre beszélt nagy hatással az ének és zene hatalmának rajzolásával. A műkedvelők előadása igen kedves volt.

Harangavatás Sárrétudvariban.

Harangavató ünnepély volt május hó végén Sárrétudvariban, ebben az 5000 lelkes szintiszta kálvinista faluban. Ekkor avatták föl 6 métermázsás harangjukat, mely Szlezák László budapesti harangöntő mester műve. Az ünnepélyen megjelent dr. Baltazár Dezső püspök Futó András litkára kíséretében. A határnál a község előljárósága és lovas bandérium fogadta. Az ünnepi beszédet dr. Baltazár Dezső püspök tartotta. Istentisztelet után a hősök emléksobránál volt emlékünnepély, melynek kezdetét az új harang jelezte. Az ünnepi beszédet Szabó József bárándi lelkész tartotta. Délben közeled volt. Délután magas színvonalú templomi hangversenyre gyülekeztek egybe a hívek, melynek kiemelkedő pontjai: Nagy Márton szerepi lelkész imája, Liteczky Lajosné énekszama és Kozma Zsigmond biharnagybajomi lelkész melodráma szavalata arattak osztatlan sikert. Külön ki kell emelnünk Vida György rektor vezetése alatt több számmal szereplő református énekkart. Este válogatott műsorral hangulatos estély fejezte be az emlékezetes nap ünnepi programját.

Megemlítjük még, hogy a délelőtti ünnepélyek után dr. Baltazár Dezső püspök küldöttségeket fogadott, melynek soraiban ott láttuk az egyház fejlődő egyleteit, a református énekkart, a nőegyletet, ifj. egyletet, vasárnapi iskolát stb. Ezen a napon volt a téli házi ipari tanfolyamoknak, a csipke-telepnek és szövőtanfolyamnak a kiállítása is.

A páratlan siker eredménye, melyet a rövid tudósítás nem tud felölelni, Nagy Ferenc volt amerikai lelkész tevékeny, a tanítói gárda lelkes presbiterium és a buzgó hívek áldozatkészségének és odaadó munkájának az eredménye.

Halottaink

Kozma Pál biharnagybajomi segédlekipásztor f. hó 19-én este, háromheti betegség után elhunyt. A boldogultban, aki a múlt évben végezte jeles eredménnyel theologiai tanulmányát, a jövő nemzedéknek egyik kiváló, reményteljes tagját temették. Istentől adott szép tehetsége, kedves egyénisége, szeretetreméltó viselkedése, komoly, céltudatos törekvése mind-mind záloga volt annak a gyönyörű pályának, melynek csak kapujáig engedett belátni a Gondviselő, hogy teljes pompáját majd a tökéletesség honában láthassuk. Apjával, Kozma Zsigmond biharnagybajomi lekipásztorral s feleségével, a porig sújtott édes anyával együtt osztozott a fájdalomban a község minden tagja, az egyházmegye minden lelkésze, akik közül mintegy tizennégyen jelentek meg 21-én a végtisztelességtételen. Az Úr adjon a fájdalmas szíveknek vigasztalást. Emlékét kegyelettel megőrizzük!

Különfélék

A kollégiumi évzáró ünnepélye folyó hó 9-én délelőtt volt a Nagytemplomban hálaadó istentisztelettel, az oratóriumban beszámolóval. Az imádságot és elhangzott beszédek lapunk vezető helyén közöljük. A kántus úgy a templomban, mint az oratóriumban nagyon szépen énekelt.

A debreczeni m. kir. Tisza István tudományegyetem évzáró istentisztelete a Nagytemplomban és közgyűlése a kollégiumi diszteremben folyó hó 6-án volt. Az istentiszteleten Dr. Lencz Géza hit-tudományi prodékán imádkozott mély buzgósággal; a közgyűlésen Dr. Teghze Gyula e. i. Rector tartott eszméltető megnyitót, Dr. Huzella Tivadar orvosprofessor mondott megszívlelendő tanulságokkal teljes alkalmi beszédet a trianoni békével kapcsolatban és Dr. Bacsó Jenő jogkari dékán értekezett élvezetet nyújtva „a kötött bizonyítás jelentősége a felülvizsgálati eljárásban” címmel. A tudományos tartalmú közgyűlésen a Kántus ének-számai adtak művészi gyönyörűséget.

A Konvent hódolatteljes tisztelettel üdvözölte Vilma holland királynőt abból az alkalomból, hogy ebben az évben tölti be uralkodásának 25. évét.

Dr. J. I. Good amerikai theol. tanár, aki a mult nyáron meglátogatta — immáron harmadszor — hazánkat, eljön hozzánk ebben az évben is. Nagy, őszinte és igaz szeretettel várjuk és fogadjuk.

Holland könyvadomány. A Holland-Magyar Református Bizottság útján a holland főbizottság a budapesti, debreczeni, pápai és sárospataki kollégiumok könyvtárát megajándékozta H. Bavinck négykötetes Dogmatikájával és Kuyper háromkötetes Encyclopaediájával. Akik szellemünket táplálják, létünket mentik meg.

A debreczeni Templomegyesület több marandó hatású vallásos, hitvédelmi estét tartott az elmúlt hónapokban, amelyről térszűke miatt csak most és most is csak röviden emlékezhetünk meg, jelezvén, hogy május 4-én Dr. Varga Zsigmond, május 17-én Görömbei Péter, június 1-én Dr. Erdős Károly tartottak mélyen járó, élvezetes és tartalmas előadást.

Az elismerés, a hála, a szeretet gyönyörű megnyilatkozásának adta tanújelét a gégenyi presbiterium 1923 június 17-ikén tartott gyűlésében, amikor Szilágyi András presbiter indítványára egyhangú határozattal kimondta, hogy, tekintettel Vas Mihály helybeli lelkipásztor, volt esperes nagy érdemeire, melyet csaknem négy évtizedes odaadó, fáradhatatlan, önzetlen munkásságával a gégenyi egyház anyagi és erkölcsi felvirágoztatása körül kifejtett: négy hold földet adományoz házhelyül ősz lelkipásztorának. A nemes presbiterium fenkölt szellemtől áthatott határozata ihlesse hasonló cselekedetre sok-sok egyház presbiteriumát, hogy a hű szolga, ki becsülettel sáfárodott ereje teljében, saját fészkeben pihenje ki az élet fáradalmait s családja se maradjon hajléktalanul, ha az Úr akarata szerint el kell költöznie a színről-színre látás és örök jutalmazás honába.

Ifjúsági nyári konferencia. A Keresztyén Ifjúsági Egyesületek Szövetsége szokásos évi nyári konferenciáját ebben az esztendőben Poroszlón, Heves megyében (a Debreczen—Tiszafüred—Füzesabony vonal mentén) fogja megtartani július hó 27., 28., 29. és 30-ik napjain. E konferencián nemcsak rendkívül érdekes és fontos előadások fognak elhangzani kiváló előadók ajkairól, hanem felhasználja ezt az alkalmat a Keresztyén Ifjúsági Egyesületek Szövetsége különféle sport, ének (szólo, duett és énekkarok, szavaló, felolvas, előadó és zene, bármilyen hangszer szólo duett stb., vagy zenekar), versenyek rendezésére is. — A konferenciára a küldöttek 27-én délután érkeznek meg. — Jelentkezési határidő július hó 15-ike. Jelentkezéseket a következő címre kell küldeni: Megyericsy Béla országos titkár, Budapest, VIII., Főherceg Sándor-utca 28. Részletes felvilágosításokat ugyancsak tőle lehet kapni. A konferencián való részvételét ezideig már több püspök és protestáns világi és egyházi előkelőség megígérte.

„Tisza István boldog évvel” címmel a debreczeni református bölcsészeti fakultás egykori, most a szegedi egyetem professzora, *Schmitt* Henrik, a budapesti Studium könyvesbolt kiadásában érdekes visszaemlékezéseit vetette papírosra a magyarságnak és a törhetetlen karakternek a nagy mártírjáról. A kegyeletos tisztelettől és szeretettől sugalmazott sorokban magunk elé varázsolva látjuk a Tisza életét geszti otthonában; munkáját és nemes szórakozásait; alkalmazottaihoz, családjához és népéhez való viszonyát. Különösen érdekelhetik olvasóinkat azok a lapok, melyek Tiszát, mint a református egyház tagját jellemzik. Megtudjuk, hogy a szalontai református lelkészszel mindig a legbensőbb viszonyban volt és vasárnap délelőttjeit, lehetőleg családjával, a templomban töltötte el. Megemlékezik a Tisza-család nevelőiről, kik jobbra a debreczeni kollégiumból kerültek ki. Politikáról kevés szó esik és csak egy fejezet ad arra tanulságos alkalmakat. Ajánljuk a könyvet egyházunk eme nagy embere minden hívének megszerzésre és elolvasásra; époly szórakoztató, mint tanulságos olvasmány.

Találkozás. A háború alatt a debreczeni református tanítóképzőintézetben 1916, 1917 és 1918-ban végzett tanítók f. évi július 3-án jönnek össze találkozásra. A találkozás d. e. 9 órakor istentisztelettel kezdődik, az oratóriumban, amelyet dr. Varga Jenő tanár végez. Eddig már 50-en jelentkeztek a találkozóra. Az összejevetelt G. Szabó Kálmán tanítóképzőintézeti rajztanár, Böszörményi Kálmán és Bakóczy Mihály tanítók rendezik, akik ezen lap útján is felhívják a még nem jelentkezett tanítók figyelmét a július 3-ki összejevetelre.

Olaszországban szövetség alakult a káromkodás ellen.

Amerikában a Reformed Church in the U. S.-hez csatlakozott 40 magyar református egyház három egyházmegyébe tömörült: keleti, közép és nyugati egyházmegyébe, E 40 egyházon kívül 28 a presbiterian, 7 az episcopalis, 1 a holland egyházhoz csatlakozott, 4 pedig független.

Új theol. m. tanár. Dr. Halmy János gyömrői lelkipásztort a pápai theol. akadémián az újszöv. tudományokból habilitálták.

Fölvétel a debreczeni református főgimnáziumba. A debreczeni református főgimnáziumba általában f. év szeptember első napjaiban lehet beiratkozni mindazoknak, akiket, mint az intézet növendékeit, a júniusi vizsgálatok után, egyik vagy másik osztályba föl nem vettek. Az első osztály kivételével egyetlen osztályba sem jegyez senkit elő az igazgatóság. Az első két osztályba (a és b) az előjegyzések július 1—10. napján történnek, mégpedig 1—5. napján a protestáns, 6—10. napján a más vallású tanulókat illetően. Az előjegyzéskor a születési-, iskolai- és újraoltási bizonyítványokat be kell mutatni. Az első osztályba felvételi vizsgálat nincs. Egy-egy osztályba 60-nál több tanuló nem vétetik föl. A főgimnázium internátusába csak indokolt vagyontalanság esetén vétetnek föl a növendékek. A tanári karhoz kell úgy az internátusi, mint a tandíjkezdvezményt kérő folyamodványokat aug. hó 1-ig beadni az előjáróságtól kiállított és a lelkésztől is hitelesített szegénységi bizonyítvány kíséretében, melyben részletesen legyen feltüntetve a folyamodó tanuló szüleinek vagyoni állapota (ház, földmennyiség stb). A kérvényekre vonatkozó tanárkari határozatokat aug. 20-ig okvetlenül közli az igazgatóság.

A tatali egyházmegye legutóbbi tisztújításán esperesnek Löke Károly szomódi lelkipásztort választották meg, volt esperesüket Czegléd Sándort pedig tiszteletbeli esperessé tették.

A Magyar Evangéliomi Keresztyén Diákszövetség nyári gyűlései a következő időben vannak és lesznek: június 16—22 egyetemi és főiskolai hallgatók, június 24—30 egyetemi és főiskolai hallgatók, július 29—aug. 4 egyetemi és főiskolai hallgatók és hallgatók részére. Isten áldása legyen e gyűléseken.

Derecskén folyó hó 4. és 5. napjain református nagygyűlés volt, amelyen a debreczeni egyházmegye lelkipásztorai mellett az egyházak gondnokai és presbiterei is résztvettek.

Sokaknak tanulságára. „A temetőt az előjáróság rendbe hozatván, felkéri és felhívja az egyház tagjait is, hogy mindenki rendezze a saját sírját és tartsa rendben. A hozzája tartozója sírját esetleg elhanyagoló szülőt, vagy hozzátartozót kegyeletsértés miatt maga elé citálja a presbiterium. Az egyháznak két veteményes kertje van, mondja Augustinus: az iskola és a temető; az előbbiben a földi, a másikban a mennyei egyház számára nevelünk polgárokat. A temető fogadja magába azt a testünket, ami megdicsőülendő és feltámadandó testünknek magvát képezi, azért a temető szent hely és egyházunk méltán sorozza a templom és iskola mellé. Így ír a Pert-Amboy-i egyházzal kapcsolatosan a „Magyar Egyház“ c. amerikai hetilap.

Kisajátított egyház. A marosszentimrei református egyház templomát, lelkészlakát és 24 hold földjét a román agrár bizottság kisajátította.

Hivatalos Értesítés

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.
1980—1923. szám.

Körlevél.

Nagytiszteletű Esperes Úr!

A folyó évi május hó 24—25. napjain tartott egyházkerületi közgyűlés 53., 57., 61., és 206. sz. alatt hozott határozataiban adott utasítás értelmében közlöm a következőket:

1. A belmisszióknak halasztást nem tűró és életbevágó fontosságára tekintettel méltóztassék az egyházmegyei belmissziói bizottságot megalakítani s odahatni, hogy egyelőre legalább a népes gyülekezetekben az egyházközségi belmissziói bizottságok szintén megalakítsanak. — Az ezirányú munkákról az őszi közgyűlésre jelentést kérek;

2. egyházkerületi közgyűlésünk a „Tanítók Lapja“-ra vonatkozó 7—1922. sz. határozatát hatályon kívül helyezte;

3. egyházkerületi közgyűlésünk felhívja az egyházmegyéket, hogy amennyiben körülményeik engedik, a hevesnagykunsági egyházmegye lelkészi gyámintézetéhez hasonló lelkészi gyámintézet megalakítását kezdeményezzék, mint amelynek megalakítása a mostani rendkívüli nehéz körülmények között szerfölött kívánatos;

4. Egyházkerületi közgyűlésünk felhívja a lelkészek, presbiteriumok s az egyes egyházak kebelében már működő belmissziói bizottságok figyelmét a könnyelmű válások veszedelmes tüneteire azzal, hogy az ily esetekkel különös gondal foglalkozzanak s azok megakadályozására minden lehetőt megtenni igyekezzenek.

Atyafiságos szeretettel

Debreczen, 1923 június 6.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

Pályázati hirdetés.

A debreczeni református egyház pályázatot hirdet egy hitoktató lelkészi állásra. A megválasztandónak legfőbb kötelessége lesz a központi lelkészi hivatal vezetése, de ezenfelül tartozik tanintézetekben csekélyebb számú vallásórát is adni. A fizetés ezidőszerint körülbelül annyi, mint az állami IX. fizetési osztály 3 fokozatának megfelelő fizetés, az utána járó összes segélyekkel és lakbérrel. Kívánatra részletes felvilágosítást ad, irásban is, az egyházi számvevőség. (Kálvintér 17. sz. a.) Pályázhatnak okleveles lelkészek. A pályázati kérvényeket f. évi július 15-ig bezárólag kell beadni Uray Sándor lelkész, iskolaszéki elnökhöz. (Kossuth-u. 75.)

Pályázat.

A debreczeni református leányközépiskola igazgató-tanácsa pályázatot hirdet egy magyar-német szakos rendes tanári állásra.

Csak protestáns, elsősorban református vallású férfi- és nőtanárok pályázhatnak. Javadalmuk teljesen azonos az állami leányközépiskolák tanárainak javadalmával úgy a törzsfizetés, mint a lakásbér, korpótlékok, háborús-, rendkívüli és átmeneti segélyek tekintetében.

A szabályszerűen felszerelt folyamodványok az intézet igazgatóságához adandók be ezen hirdetés megjelenésétől számított 20 nap alatt.

Az állás augusztus végén elfoglalandó.

Debreczen, 1923 június 5-én.

Szele György
az ig.-tanács elnöke.

Koncz Aurélné
igazgató.

Pályázat.

A kántorjánosi református egyház halálozás folytán megüresedett egy tanítói állásra pályázatot hirdet. Javadalom: I. Az egyháztól: a) 122,000—922. sz. rendelet szerint a minisztérium által megállapítandó helyi hozzájárulás; b) 1, egy öl tűzifa, mely a fizetésbe beszámíttatik; c) törvényes lakbér. II. Az államtól megfelelő segélyek. Kötelesség: A presbitérium által kijelölt osztály, vagy osztályok tanterv szerinti vezetése, orgonista kántornak akadályoztatása esetén helyettesítése; egyházi belmissió munkában segédkezés; ifjúsági és testnevelési egyesületekben vezetés. Próbaorgonázás és éneklésre a pályázók saját költségükön megjelenhetnek. Menekültek B) listások előnyben. Forradalom és kommün alatti magatartás igazolandó. Az állás jelenben helyetteséssel van betöltve. Pályázati határidő 1923 július hó 10.

Kántorjánosi, 1923 június hó 12.

Gönczy József
református lelkész,
isk. széki elnök.

FITTLER SÁNDOR orgona- és orgonasípkészítő vállalata
Erzsébetfalva, (Budapest mellett) Erzsébet-u. 23.



Orgonapótsípok
speciális készítése és szállítása.

Orgonák
készítése, átalakítása, tisztítása és hangolása szakszerű kivitelben, jutányos árak mellett, 6—10

Költségtervezet díjtalan.

Alapított 1910-ben.

Debreczen sz. kir. város és a Tiszántuli református egyház könyvnyomda vállalata.

Most jelent meg!**Az Ige Fénye.**

Révész Imre

debreczeni lelkipásztor

beszédei.

Alapára 4— korona.

Jelenleg érvényes sorzósám: 320.

Kapható: a kiadó „Méliusz” könyvkereskedésben és minden könyvesboltban.

A

Keidelbergi Káté

megjelent és kapható

a MÉLIUSZ könyvkereskedésben.

Debreczen.

Ára 360 K.

Dr. Baltazár Dezső

Elég nekem az Isten kegyelme

című ünnepi predikációs könyve a husvéti könyvpiac legértékesebb darabja.

Alapára K 8.—, azaz K 2160.—

Kiadta a Méliusz könyvkereskedés Debreczenben.

Konfirmációi oktatásra legalkalmasabb

Nagy István

Konfirmációi Kátéja

Ez a Káté 2 év alatt 20,000 példányban fogyott el.

Ára 54 korona.

Kapható a Méliusz könyvkereskedésben.

Legjobb vizsgai ajándék Dr. Erdős Károly

Az én vallásom

című hiterősítő és léleknevelő könyvecskéje.

Alapára papirkötésben — 75, vászonkötésben K 1.—. Sorzósám 270.